

32001L0065

L 283/28

EUROPOS BENDRIJŲ OFICIALUSIS LEIDINYS

2001 10 27

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA 2001/65/EB

2001 m. rugsėjo 27 d.

iš dalies keičianti Direktyvas 78/660/EEB, 83/349/EEB ir 86/635/EEB, dėl vertinimo taisyklių rengiant tam tikrų bendrovių, taip pat bankų ir kitų finansų įstaigų metinę ir konsoliduotą atskaitomybę

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS BENDRIJOS TARYBA,

atsižvelgdami į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į 44 straipsnio 2 dalies g punktą,

atsižvelgdami į Komisijos pasiūlymą ⁽¹⁾,atsižvelgdami į Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽²⁾,laikydami Sutarties 251 straipsnyje nustatytos tvarkos ⁽³⁾,

kadangi:

- (1) Pagal 1978 m. liepos 25 d. Ketvirtosios Tarybos direktyvos 78/660/EEB dėl tam tikrų tipų bendrovių metinių atskaitomybių ⁽⁴⁾ 32 straipsnį metinių ataskaitų straipsniai vertinami pagal įsigijimo vertę arba pagal pagaminimo savikainą.
- (2) Pagal Direktyvos 78/660/EEB 33 straipsnį valstybėms narėms suteikiami įgaliojimai leisti arba reikalauti, kad bendrovės pakartotinai įvertintų tam tikrą turtą pagal atkuriamąją vertę arba taikytų kitus metodus atsižvelgiant į infliacijos poveikį metinių ataskaitų straipsniams.
- (3) Pagal 1983 m. birželio 13 d. Septintosios Tarybos direktyvos 83/349/EEB dėl konsoliduotos atskaitomybės ⁽⁵⁾ 29 straipsnį turtas ir išpareigojimai įtraukiami į konsoliduotas ataskaitas, kurios vertinamos pagal Direktyvos 78/660/EEB 31–42 ir 60 straipsnius.
- (4) 1986 m. gruodžio 8 d. Tarybos direktyvos 86/635/EEB dėl bankų ir kitų finansų įstaigų metinės finansinės atskaitomybės ir konsoliduotos finansinės atskaitomybės ⁽⁶⁾ 1 straipsnis reikalauja, kad turtas ir išpareigojimai būtų vertinami pagal Direktyvos 78/660/EEB 31–42 straipsnius, jei Direktyvoje 86/635/EEB nenurodoma kitaip.

(5) Draudimo įmonių metinė ir konsoliduota finansinė atskaitomybė rengiama pagal 1991 m. gruodžio 19 d. Tarybos direktyvą 91/674/EEB dėl draudimo įmonių metinės finansinės atskaitomybės ir konsoliduotos finansinės atskaitomybės ⁽⁷⁾. Direktyvų 78/660/EEB ir 83/349/EEB pataisos nėra susijusios su Direktyvos 91/674/EEB nuostatomis, tačiau po konsultacijų su atitinkamu patariamuoju komitetu Komisija gali pasiūlyti panašiai iš dalies pakeisti ir šią Direktyvą.

(6) Dėl tarptautinių finansų rinkų dinamiškumo plačiau taikomos ne tik tradicinės pirminės finansinės priemonės, tokios, kaip akcijos ir obligacijos, bet taip pat ir įvairios išvestinių finansinių priemonių formos, kaip, pavyzdžiui, būsimieji sandoriai, pasirinktiniai sandoriai, išankstiniai sandoriai ir apsikeitimo sandoriai.

(7) Šioms finansinėms priemonėms įvertinti pirmaujančios pasaulio apskaitos standartų nustatymo institucijos apskaitos pagal įsigijimo vertę modelį pamažu keičia į apskaitos pagal tikrąją vertę modelį.

(8) Komisijos Apskaitos suderinimo komunikatas: naujoji tarptautinio suderinimo strategija skatina Europos Sąjungą siekti užtikrinti darną tarp Bendrijos apskaitos direktyvų ir pokyčių nustatant tarptautinius apskaitos standartus, o ypač Tarptautiniame apskaitos standartų komitete (IASB) nustatomų pokyčių.

(9) Siekiant užtikrinti tokią tarptautiniu mastu pripažintų apskaitos standartų ir Direktyvų 78/660/EEB, 83/349/EEB ir 86/635/EEB darną, būtina iš dalies keisti šias direktyvas, kad būtų įmanoma vertinti tam tikrą finansinį turtą ir išpareigojimus pagal tikrąją vertę. Tai leis Europos bendrovėms teikti ataskaitas, atitinkančias dabartinius pokyčius tarptautinėje rinkoje.

(10) Ši Direktyvų 78/660/EEB, 83/349/EEB ir 86/635/EEB pataisa atitinka Europos Parlamentui ir Tarybai pateiktą 2000 m. birželio 13 d. Komisijos komunikatą apie finansinių ataskaitų rengimą ES, kuriame siūloma taikyti pripažintus tarptautinius apskaitos standartus bendrovių, kurių akcijomis prekiaujama vertybinių popierių biržoje, konsoliduotoms finansinėms ataskaitoms. Šia pataisa siekiama leisti taikyti tarptautinius apskaitos standartus, susijusius su finansinių priemonių pripažinimu ir vertinimu.

⁽¹⁾ OL C 311, 2000 10 31, p. 1.

⁽²⁾ OL C 268, 2000 9 19, p. 1.

⁽³⁾ 2001 m. gegužės 15 d. pareikšta Europos Parlamento nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2001 m. gegužės 30 d. Tarybos sprendimas.

⁽⁴⁾ OL L 222, 1978 8 14, p. 11. Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Direktyva 1999/60/EB (OL L 162, 1999 6 26, p. 65).

⁽⁵⁾ OL L 193, 1983 7 18, p. 1. Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais 1994 m. Stojimo aktu.

⁽⁶⁾ OL L 372, 1986 12 31, p. 1.

⁽⁷⁾ OL L 374, 1991 12 31, p. 7.

- (11) Dėl finansinės informacijos Bendrijoje palyginamumo kyla būtinybė įpareigoti valstybes narės įdiegti apskaitos pagal tikrąją vertę sistemą tam tikroms finansinėms priemonėms. Valstybės narės turi leisti visoms bendrovėms arba tam tikroms bendrovėms, kurioms taikomos Direktyvos 78/660/EEB, 83/349/EEB ir 86/635/EEB, taikyti šią sistemą metinei ir konsoliduotai finansinei atskaitomybei arba tik-tai konsoliduotai finansinei atskaitomybei. Be to, valstybėms narėms turi būti leista reikalauti, kad visos bendrovės arba tam tikros bendrovės taikytų šią sistemą metinei ir konsoliduotai finansinei atskaitomybei arba tik-tai konsoliduotai atskaitomybei.
- (12) Apskaita pagal tikrąją vertę turėtų būti taikoma tik taiems straipsniams, dėl kurių tarptautiniu mastu yra pasiektas bendras susitarimas, kad apskaita pagal tikrąją vertę yra tinkama. Pagal dabartinį bendrą susitarimą apskaita pagal tikrąją vertę netaikoma visam finansiniam turtui ir įsipareigojimams, pavyzdžiui, netaikoma didžiajai daliai finansinio turto ir įsipareigojimų, susijusių su bankine knyga.
- (13) Į paaiškinamąjį raštą turi būti įtraukta tam tikra informacija apie į balansą įtrauktas finansines priemones, kurios buvo įvertintos pagal tikrąją vertę. Metinėje ataskaitoje turi būti pateiktos nuorodos į bendrovės rizikos valdymo tikslus ir metodus, susijusius su finansinių priemonių naudojimu.
- (14) Išvestinės finansinės priemonės gali turėti reikšmingos įtakos finansinei bendrovių būklei. Informavimas apie išvestines finansines priemones ir jų tikrąją vertę yra reikalingas net ir tuo atveju, jei bendrovė netaiko apskaitos pagal tikrąją vertę. Siekiant sumažinti smulkių bendrovių administracinę naštą, valstybėms narėms turi būti leista netaikyti šio informacijos atskleidimo reikalavimo smulkioms bendrovėms.
- (15) Finansinių priemonių apskaita yra sparčiai besiplėtojanti finansinės atskaitomybės sritis, kuriai būtina Komisijos peržiūra remiantis valstybių narių, taikančių apskaitą pagal tikrąją vertę, patirtimi,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Šiuo dokumentu Direktyva 78/660/EEB iš dalies keičiama taip:

- 1) įterpiamas šis skirsnis:

„7a SKIRSNIS

Vertinimas pagal tikrąją vertę

42a straipsnis

1. Nukrypdamos nuo 32 straipsnio ir atsižvelgdamos į šio straipsnio 2–4 dalyse nurodytas sąlygas, valstybės narės leidžia arba reikalauja, kad visos bendrovės arba tam tikros bendrovės finansines priemones, įskaitant ir išvestines, vertintų pagal tikrąją vertę.

Galima nustatyti, kad toks leidimas arba reikalavimas būtų taikomas tik Direktyvoje 83/349/EEB apibrėžtai konsoliduotai finansinei atskaitomybei.

2. Šioje direktyvoje prekių biržos sandoriai, kurie suteikia bet kuriai iš susitariančių šalių teisę atsiskaityti grynais pinigais arba kokia nors kita finansine priemone, laikomi išvestinėmis finansinėmis priemonėmis, išskyrus atvejus, kai:

- sandoriai buvo įtraukti į bendrovės numatomo pirkimo, pardavimo ar naudojimo poreikius ir toliau juos atitinka;
- sandoriai buvo skirti minėtam tikslui jų galiojimo termino pradžioje ir
- pagal sandorius numatoma atsiskaityti pristačius prekes.

3. Šio straipsnio 1 dalis taikoma tik tiems įsipareigojimams, kurie:

- sudaro prekybos portfelio dalį arba
- yra išvestinės finansinės priemonės.

4. Vertinimas pagal šio straipsnio 1 dalies nuostatas netaikomas:

- neišvestinėms finansinėms priemonėms, laikomoms iki mokėjimo termino;
- bendrovėje sukurtoms paskoloms ir kitoms gautinoms sumoms, kurios nėra laikomos prekybai; ir
- turimai dukterinių įmonių, susijusių įmonių ir bendrų įmonių akcijų paketams, bendrovės išleistoms nuosavybės vertybinių popierių priemonėms, sandoriams dėl abipusio nenumatytų išlaidų kompensavimo verslo junginiuose, taip pat kitoms finansinėms priemonėms, turinčioms tokias specifines savybes, kad pagal bendrai pripažintus principus šios priemonės turi būti vertinamos skirtingai, nei kitos finansinės priemonės.

5. Nukrypdamos nuo 32 straipsnio, valstybės narės, atsižvelgdamos į tam tikrą turtą ir įsipareigojimus, kurie atitinka apdraustų nuo rizikos straipsnių kategoriją pagal draudimo nuo rizikos pagal tikrąją vertę apskaitos sistemą, arba į tokio turto ar įsipareigojimų nustatytas dalis, gali leisti vertinti pagal konkrečią tokios sistemos reikalaujamą sumą.

42b straipsnis

1. Tikroji vertė, nurodyta 42a straipsnyje, nustatoma atsižvelgiant į:

- a) tokių finansinių priemonių, kurių patikima rinka gali būti lengvai nustatyta, rinkos vertę. Jei priemonės rinkos vertės lengvai nustatyti neįmanoma, tačiau galima nustatyti priemonės sudedamųjų dalių arba panašios priemonės rinkos vertę, rinkos vertė gali būti išvesta iš jos sudedamųjų dalių arba panašios priemonės rinkos vertės; arba
- b) tokių finansinių priemonių, kurių patikimos rinkos lengvai nustatyti neįmanoma, vertę, nustatytą taikant bendrai pripažintus vertinimo modelius ir būdus. Tokie vertinimo modeliai ir būdai turi užtikrinti pagrįstą apytikslę rinkos vertės reikšmę.

2. Finansinės priemonės, kurios negali būti patikimai įvertintos taikant 1 dalyje išvardytus metodus, įvertinamos pagal 34–42 straipsnius.

42c straipsnis

1. Nepaisant 31 straipsnio 1 dalies c punkto, kai finansinė priemonė yra vertinama pagal 42b straipsnį, vertės pokytis įtraukiamas į pelno (nuostolio) ataskaitą. Tačiau toks pokytis tiesiogiai įtraukiamas į savininkų nuosavybę balanse, į tikrosios vertės rezervą, jei:

- a) į apskaitą įtraukiama priemonė atitinka nuo rizikos apdraustos priemonės kriterijus pagal draudimo nuo rizikos apskaitos sistemą, kuri leidžia nerodyti pelno (nuostolio) ataskaitoje vertės pokyčio dalies arba viso pokyčio; arba
- b) vertės pokytis yra susijęs su pinigų straipsnio, kuris sudaro bendrovės grynųjų investicijų į užsienio bendrovę dalį, valiutos kurso svyravimu.

2. Valstybės narės gali leisti arba reikalauti, kad parduoti parengto finansinio turto, kuris nėra išvestinė finansinė priemonė, vertės pokytis būtų tiesiogiai įtrauktas į nuosavą kapitalą, į tikrosios vertės rezervą.

3. Tikrosios vertės rezervas tikslinamas, jei jo sumos daugiau nėra būtinos 1 ir 2 dalių nuostatoms įgyvendinti.

42d straipsnis

Tais atvejais, kai finansinės priemonės buvo vertinamos pagal tikrąją vertę, paaiškinamajame rašte pateikiama:

- a) svarbios prielaidos, sudariusios vertinimo modelių ir būdų pagrindą, kai tikroji vertė buvo nustatyta pagal 42b straipsnio 1 dalies b punktą;

b) kiekvienos finansinių priemonių kategorijos tikroji vertė, vertės pokyčiai, tiesiogiai įtraukti į pelno (nuostolio) ataskaitą, taip pat pokyčiai, įtraukti į tikrosios vertės rezervą;

c) informacija apie kiekvienos išvestinių finansinių priemonių rūšies priemonių mastą ir pobūdį, įskaitant svarbias nuostatas ir sąlygas, kurios gali neigiamai paveikti būsimų grynųjų pinigų srautų dydį, pasiskirstymą per tam tikrą laiką ir užtikrintumą; ir

d) lentelė, kurioje nurodomi tikrosios vertės rezervo pokyčiai per finansinius metus.“;

2) 43 straipsnio 1 dalyje:

a) 10 punkte nuoroda į „31 ir 34–42 straipsnius“ keičiama nuoroda į „31 ir 34–42c straipsnius“ ir

b) įrašomas šis punktas:

„14. Jei finansinės priemonės nebuvo vertinamos pagal tikrąją vertę remiantis 7a skirsniu:

a) kiekvienos išvestinių finansinių priemonių rūšies:

i) priemonių tikroji vertė, jei tokią vertę galima nustatyti taikant kuri nors iš 42b straipsnio 1 dalyje nustatytų metodų;

ii) informacija apie priemonių mastą ir pobūdį, ir

b) finansinio pagrindinio ilgalaikio turto, atitinkančio 42a straipsnį, jei tokio turto vertė viršija jo tikrąją vertę ir kai nepasinaudojama galimybe patikslinti vertę pagal 35 straipsnio 1 dalies c punkto aa papunktį:

i) individualaus turto arba atitinkamų šio individualaus turto grupių buhalterinė vertė ir jų tikroji vertė;

ii) buhalterinės vertės nesumažinimo priežastys, įskaitant ir įrodymų, suteikiančių pagrindo manyti, kad buhalterinė vertė bus atkurta, pobūdį.“;

3) 44 straipsnio 1 dalis pakeičiama taip:

„1. Valstybės narės gali leisti 11 straipsnyje nurodytoms bendrovėms sudaryti sutrumpintą paaiškinamąjį raštą, į kurį nebus įtraukta 43 straipsnio 1 dalies 5–12 punktuose ir 14 punkto a papunktyje reikalaujama informacija. Tačiau paaiškinamajame rašte turi būti pateikta visa 43 straipsnio 1 dalies 6 punkte nurodyta informacija apie visus susijusius straipsnius.“;

4) 46 straipsnio 2 dalis papildoma tokiu punktu:

„f) kai bendrovė naudoja finansines priemones ir jos yra reikšmingos vertinant jos turtą, išsipareigojimus, finansinę būklę ir pelną arba nuostolius:

- bendrovės finansinės rizikos valdymo tikslai ir politika, įskaitant jos kiekvienos svarbesnės prognozuojamo sandorio rūšies, kuriai taikoma draudimo nuo rizikos apskaita, draudimo nuo rizikos politiką, ir
- bendrovės kainų rizikos, kredito rizikos, likvidumo rizikos ir grynų pinigų srautų rizikos pozicija.“;

5) 59 straipsnio 2 dalies a ir b punktuose nuoroda į „31–42 straipsnius“ pakeičiama nuoroda į „7 ar 7a skirsnius“;

6) įterpiamas šis straipsnis:

„61a straipsnis

Atsižvelgdama į apskaitos pagal tikrąją vertę nuostatų taikymo patirtį ir į tarptautinio msto pokyčius apskaitos srityje, Komisija peržiūri 42a–42d straipsnių, 43 straipsnio 1 dalies 10 ir 14 punktų, 44 straipsnio 1 dalies, 46 straipsnio 2 dalies f punkto ir 59 straipsnio 2 dalies a ir b punktų nuostatas ne vėliau kaip iki 2007 m. sausio 1 d., o prireikus pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai pasiūlymą dėl minėtų straipsnių keitimo.“

2 straipsnis

Direktyva 83/349/EEB iš dalies keičiama taip:

1) 29 straipsnio 1 dalis pakeičiama taip:

„1. Turtas ir išsipareigojimai, kurie turi būti įtraukti į konsoliduotas ataskaitas, vertinami pagal vienodus metodus ir pagal Direktyvos 78/660/EEB 7 ir 7a skirsnius bei 60 straipsnį.“;

2) 34 straipsnyje:

a) 10 punkte nuoroda į „31 ir 34–42 straipsnius“ pakeičiama nuoroda į „31 ir 34–42c straipsnius“, ir

b) įrašomi šie punktai:

„14. Tais atvejais, kai pagal Direktyvos 78/660/EEB 7a skirsnį finansinės priemonės buvo vertinamos pagal tikrąją vertę:

- a) svarbios prielaidos – vertinimo modelių ir būdų pagrindas, kai tikroji vertė buvo nustatyta pagal minėtos direktyvos 42b straipsnio 1 dalies b punktą;
- b) kiekvienos finansinių priemonių kategorijos tikroji vertė, vertės pokyčiai, tiesiogiai įtraukti į pelno (nuostolio) ataskaitą, taip pat pokyčiai pagal minėtos Direktyvos 42c straipsnį įtraukti į tikrosios vertės rezervą;

c) informacija apie kiekvienos išvestinių finansinių priemonių rūšies priemonių mastą ir pobūdį, įskaitant svarbias nuostatas ir sąlygas, kurios gali paveikti būsimų grynųjų pinigų srautų dydį, pasiskirstymą per tam tikrą laiką ir užtikrintumą; ir

d) lentelė, kurioje nurodomi tikrosios vertės rezervo pokyčiai per finansinius metus.

15. Jei finansinės priemonės nebuvo vertinamos pagal tikrąją vertę pagal Direktyvos 78/660/EEB 7a skirsnį:

a) kiekvienos išvestinių finansinių priemonių rūšies:

i) priemonių tikroji vertė, jei tokią vertę galima nustatyti taikant kurį nors iš minėtos direktyvos 42b straipsnio 1 dalyje nustatytų metodų;

ii) informacija apie priemonių mastą ir pobūdį, ir

b) finansinio ilgalaikio turto, atitinkančio minėtos direktyvos 42a straipsnį, jei tokio turto vertė viršija jo tikrąją vertę ir kai nepasinaudojama galimybe patikslinti vertę pagal minėtos direktyvos 35 straipsnio 1 dalies c punkto aa papunktį:

i) individualaus turto arba atitinkamų šio individualaus turto grupių buhalterinė vertė ir jų tikroji vertė;

ii) buhalterinės vertės nesumažinimo priežastys, įskaitant ir įrodymų, suteikiančių pagrindo manyti, kad buhalterinė vertė bus atkurta, pobūdį.“;

3) 36 straipsnio 2 dalis papildoma šiuo punktu:

„e) kai įmonės naudoja finansines priemones ir jos yra reikšmingos vertinant turtą, išsipareigojimus, finansinę būklę ir pelną arba nuostolius:

— įmonių finansinės rizikos valdymo tikslai ir politika, įskaitant ir jų kiekvienos svarbesnės prognozuojamo sandorio rūšies, kuriai taikoma draudimo nuo rizikos apskaita, draudimo nuo rizikos politiką, ir

— kainų rizikos, kredito rizikos, likvidumo rizikos ir grynų pinigų srautų rizikos pozicijos.“;

4) įterpiamas šis straipsnis:

„50a straipsnis

Atsižvelgdama į tikrosios vertės nuostatų taikymo patirtį ir į tarptautinio masto pokyčius apskaitos srityje, Komisija peržiūri 29 straipsnio 1 dalies, 34 straipsnio 10, 14 ir 15 dalių ir 36 straipsnio 2 dalies e punkto nuostatas ne vėliau kaip iki 2007 m. sausio 1 d. ir prireikus pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai pasiūlymą dėl minėtų straipsnių pakeitimo.“

3 straipsnis

Direktyvos 86/635/EEB 1 straipsnio 1 dalis pakeičiama taip:

„1. Direktyvos 78/660/EEB 2 ir 3 straipsniai, 4 straipsnio 1 dalis ir 3–5 dalys, 6, 7, 13 ir 14 straipsniai, 15 straipsnio 3 ir 4 dalys, 16–21, 29–35, 37–41 straipsniai, 42 straipsnio pirmasis sakinytis, 42a–42d straipsniai, 45 straipsnio 1 dalis, 46 straipsnio 1 ir 2 dalys, 48–50 straipsniai, 50a straipsnis, 51 straipsnio 1 dalis, 56–59 straipsniai bei 61 ir 61a straipsniai taikomi šios direktyvos 2 straipsnyje minėtoms įstaigoms, išskyrus atvejus, kai šioje direktyvoje nurodoma kitaip. Tačiau šios direktyvos 35 straipsnio 3 dalis, 36 ir 37 straipsniai ir 39 straipsnio 1–4 dalys netaikomos turtui ir įsipareigojimams, kurie vertinami pagal Direktyvos 78/660/EEB 7a skirsnį.“

4 straipsnis

1. Valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie, įsigalioję iki 2004 m. sausio 1 d., įgyvendina šią direktyvą. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.

Valstybės narės, priimdamos šias nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo būdus nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinių teisės aktų pagrindines nuostatas.

5 straipsnis

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje, 2001 m. rugsėjo 27 d.

Europos Parlamento vardu

Pirmininkė

N. FONTAINE

Tarybos vardu

Pirmininkas

C. PICQUÉ